

Talouskatsaus

Syyskuu 2017

Vientimarkkinoiden kasvu kiihtyi

Hyvä kehitys näkyy myös Suomessa

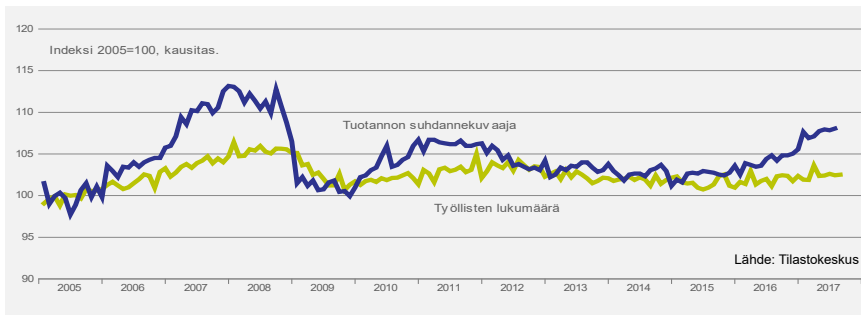
- Maailmantalouden kasvuennusteet lähivuosille nousseet 3½–4 prosenttiin
- Erityisesti Euroalueen kasvu nopeutunut ja muuttunut laaja-alaiseksi, kun Etelä-Eurooppa alkanut elpyä
- Vientimaiden hyvä kehitys tuntuu myös Suomessa, parantuneesta kilpailukyvästä apua
- Suomessa BKT:n kasvu nousee tänä vuonna noin 3 prosenttiin, työllisyys paranee hitaasti
- Julkisen talouden velkaantuminen taittumassa, veroasteet korkeita ja kestävyysvaje huolettaa

Talouden tärkeimmät luvut Suomesta ja maailmalta

	2016	2017*	2018*
Suomen bkt, vuosim. %	1,9	2,9	2,1
-Yksityinen kulutus, vuosim. %	1,8	2,4	1,4
-Vienti, vuosimuutos %	1,3	4,7	3,7
-Investoinnit, vuosim. %	7,2	4,7	3,7
-Inflaatio	0,4	0,9	1,5
-Työttömyysaste, %	8,8	8,6	8,1
-Julkistalouden alijäämä/bkt, %	-1,8	-1,2	-1,4
Maailman bkt, vuosim. %	3,5	3,5	3,7
USA:n bkt, vuosim. %	1,6	2,3	2,4
Euroopan bkt, vuosim. %	1,7	2	2,3

Toteuma vuodelle 2016 ja ennusteet vuosille 2017-2018,
Lähteet: Tilastokeskus ja VM (syyskuu 2017)

Tuotanto kasvaa, mutta työllisydessä vain pieni parannus

” Kasvun ennakoidaan jatkuvan lähivuosina, mutta ennusteet ovat valitettavan epävarmoja ”

Maailmantalouden kasvu nopeutumassa, mutta riskit nousussa

USA:ssa kasvu pysynee tasaisena

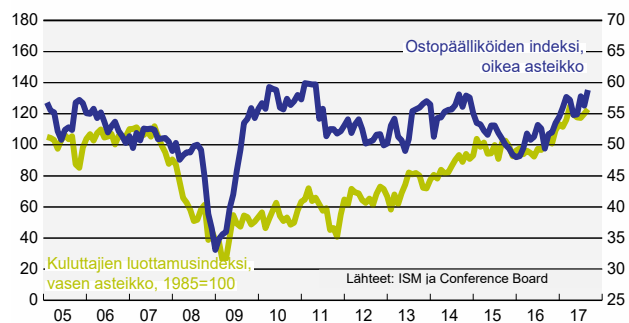
Yhdysvalloissa BKT:n kasvu hidastui viime vuoden lopulla ja kuluvaan vuoden alussa. Toisella neljänneksellä kasvu kuitenkin nopeutui ja koko vuosipuoliskolla talous kasvoi 2 prosentin vauhdilla. Yritysten ja kuluttajien ilmapiiriä kuvaavat indikaattorit viittaavat, että kasvuvauhti lähikuukausina vahvistuu.

Toisaalta taantuman todennäköisyyttä lisää, että kasvu USA:ssa on jatkunut vuodesta 2009. Osakemarkkinat ovat ennätyskallista korkealla ja asuntojen hinnat ovat ylittäneet finanssikriisiä edeltäneen tason. Työttömyys on painunut 4,3 prosenttiin ja inflaation odotetaan nostavan päätään ja rahapolitiikkaa kiristetään.

Syyskuun kokouksessa keskuspankki päätti alkaa keventää tasettaan jättämällä eräänä uudelleenostot tekemättä. Ohjauksen se jätti toistaiseksi ennalleen.

Presidentti Trump tuskin toteuttaa vaalilupauksensa mukaisia veronkevennyksiä ja investointeja täysimääräisinä. Kaiken kaikkiaan Trumpin politiikka herättää paljon epävarmuutta.

USA:n luottamusindikaattorit vahvoja

Euroalue piristyi

Kansainvälisen talouden myönteisin uutinen on, että euroalueen kasvu on nopeutunut ja muuttunut laaja-alaiseksi. Tänä vuonna alueen BKT:n kasvu ylittää yli 2 prosenttiin. Kasvun odotetaan tasaantuvan ensi vuonna.

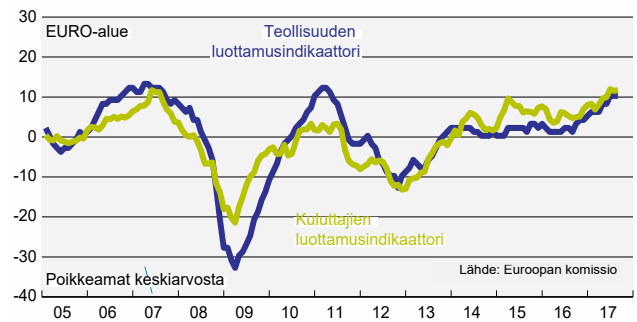
Monet vaikean julkisen talouden velkakriisin kanssa kamppailleet maat ovat irtautuneet sopeutusohjelmista. Esimerkiksi Italian, Portugalin ja Espanjan taloudet ovat alkaneet kasvaa. Myös Italian talous nousee tänä ja ensi vuonna noin 1½ prosenttia. Ongelmana on kuitenkin maan pankkien luottoriskit.

Tunnelmaa on piristänyt Hollannin ja erityisesti Ranskan populistipuolueiden kärsimät vaalitappiot. Ranskassa presidentti Macronin odotetaan uudistavan työmarkkinoita, alentavan verotusta ja keventävän julkisia menoja, joiden BKT-suhde on tänä vuonna EU-maiden korkein. Saksassa Merkel äänestettiin aiempaa matalammalla kannatuksella jatkoon.

Kiinassa talouskasvu jatkuu, mutta velkaantuneisuus huolettaa

Kiinan kasvu on nopeutunut ja talous vahvistuu runsaan 6-7 prosentin vauhdilla tänä ja ensi vuonna. Yritysten velkaantuminen on kuitenkin merkittävä riski. Kiinan hallitus on tiukentanut rahoituksen sääntelyä, mutta rahan tarjonnan kasvu on hitaampaa

Euroopan ilmapiiri-indikaattorit korkealla

kuin kertaakaan 10 vuoteen. Tästä huolimatta yksityisen sektorin velan suhde kokonaistuotantoon kasvaa.

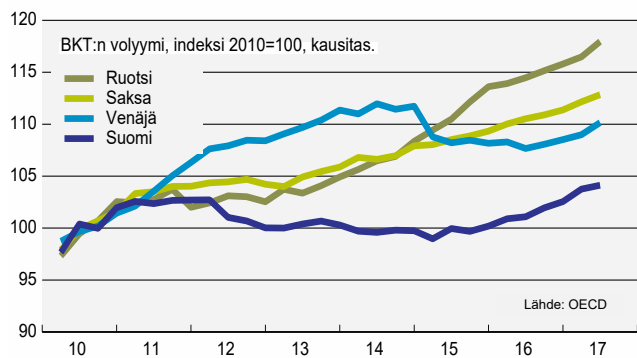
Myös IMF on todennut, että velan suhde kokonaistuotantoon ei maassa ole kestävä keskipitkällä aikavälillä. Tämä siitään huolimatta, että Kiinalla on huomattavat vaihtotaseen ylijäämistä kumuloituneet puskurit. Tulevaisuudessa velan kasvun hillintä ja kotimaisen kysynnän kasvun vauhdittaminen leimaavat maan taloudellista kehitystä.

Venäjän talous on alkanut kasvaa

Venäjän talous on alkanut vähitellen kasvaa. Nostajana on lähinnä öljysektori, vaikka viime kuukausina öljyn hinta ei olekaan kohonnut. Elpymistä voi nähdä myös vähittäiskaupassa, teollisuustuotannossa ja rakentamisessa.

Maan valtiovarainministeriö ennustaa BKT:n vuosikasvuksi noin 2,2 % vuosina 2017-2020. Suomessa (VM ja Bofit) ennustee Venäjän kasvunäkymistä liikkuvat kuitenkin 1½ prosentin tuntumassa. Tätä nopeampaan talouskasvuun maahan ei kannata odottaa, ellei rakenneuudistuksia saada aikaan. Öljyn hinta tuskin nousee niin korkealle, että siitä saisi talouteen merkittävää vetoapua.

Suomen vientimarkkinoilla nousua

Suomen talouskasvu laajalla pohjalla

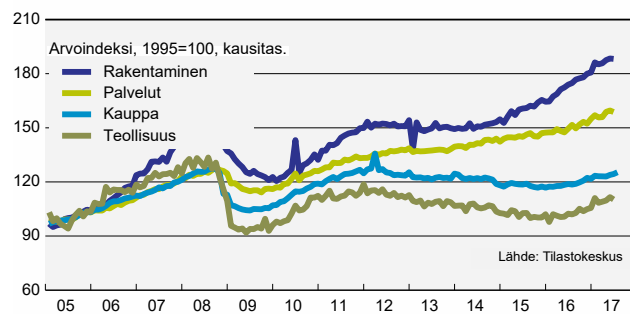
Suomen BKT kasvaa tänä vuonna noin 3 %

Bruttokansantuote kasvoi vuoden 2017 ensimmäisellä vuosipuoliskolla yli 3 prosenttia verrattuna viime vuoteen. Myönteistä kasvussa on sen laajuus. Kaikki päätoimialat kasvoivat, teollisuus mukaan lukien.

Suhdannekyselyjen mukaan on ilmeistä, että talouden vahva veto jatkuu loppuvuoden. Tutkimuslaitosten viimeisimmät BKT-ennusteet kuluvalle vuodelle liikkuvat keskimäärin 3 prosentin tuntumassa (*).

Vuodelle 2018 ennustelaitokset arvioivat hidastuvaa, noin 2 prosentin kasvua. Talouden pahimmat riskit liittyvät mm. protektionismiin, maailman poliittisen tilanteen kärjistymiseen tai keskuspankkien virheisiin.

Kaikkien pääalojen liikevaihto nousussa

Vienti vihdoinkin alkanut vahvistua

Suomen vientinäkymät ovat kohentuneet. Vuoden 2017 ensimmäisellä vuosipuoliskolla vienti kasvoi 11 % vuoden takaiseen. Viennin kasvua ylläpitää vientimarkkinoiden piristymisen ohella kustannuskilpailukyyn suotuisa kehitys. Alkuvuodesta vaihtotase kääntyi pitkästä aikaa ylijäämäiseksi.

Viimeisimmät tutkimuslaitosten vientiennusteet (*) liikkuvat yli 5 prosentin tasolla koskien vuotta 2017. Ensi vuonna kasvun ennustetaan hidastuvan 3–4 prosentin tasolle.

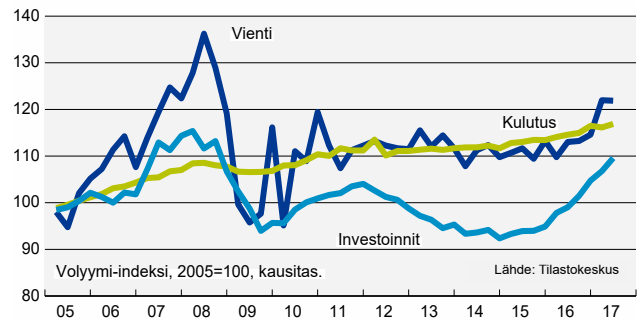
Kone- ja laiteinvestoinnit vilkastuneet

Yksityiset investoinnit kasvoivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla peräti 13 prosenttia. Kone- ja laiteinvestoinnit lisääntyivät peräti 20 prosenttia. Rakentamisen investoinnit kasvoivat samaan aikaan ”vain” 8 prosenttia.

Teollisuuden investointiasteen (investoinnit/tuotanto) pitkään jatkunut lasku taittuu tänä vuonna. Teollisuuden investointien määrä on kuitenkin niin matala, että alan pääomakanta edelleen laskee. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla myös aineettomien investointien määrään kirjattiin 5 prosentin kasvu.

Ennustelaitosten viimeisimpien arvioiden (*) mukaan vuonna 2017 investoinnit kasvavat noin 7 prosenttia ja ensi vuonna noin 3½ prosenttia.

Vienti vetää vihdoin

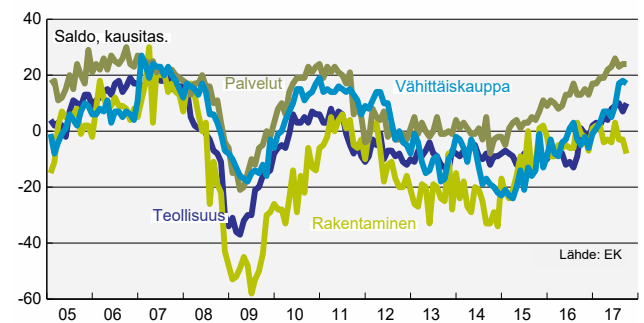
Kulutuksen kasvu vahvaa

Kulutuksen kasvu oli melko vahvaa vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla. Se nousi 2,0 korkeammalla verrattuna viime vuoden alkupuoliskoon. Palveluissa kasvua oli 2,7 prosenttia ja kestävässä kulutustavaroissa 3,7 prosenttia.

Yksityisen kulutuksen näkymiä on vahvistanut kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitylojen lisääntyminen alkuvuodesta noin 2½ prosentilla. Kehitystä vahvistaa työllisyyden parantuminen ja kuluttajien vahva luottamus.

Ennustelaitosten viimeisimpien arvioiden (*) mukaan yksityinen kulutus kasvaa tänä vuonna noin 2 prosenttia ja ensi vuonna runsaat 1½.

Elinkeinoelämän luottamusindikaattorit korkealla

Suhdannekyselyt lupaavat loppuvuodelle kasvua, työvoiman saatavuus vaikeutunut

Teollisuudessa tilauskirjat vahvistuivat hieman syyskuussa ja tuotannon ennakoidaan lisääntyvän loppuvuoden aikana. Rakentamisessa suhdannetilanne on lähimmän tavanomaisissa lukemissa. Palveluyritysten suhdannearviot ovat selvästi pitkän aikavälin keskiarvoa myönteisemmät.

EK:n suhdannebarometrin mukaan yritysten rekrytointivaikeudet ovat yleistyneet, ja toisaalta yhä harvemmat yritykset kärsivät väisusta kysynnästä. Heinäkuussa 18 prosenttia koko elinkeinoelämän vastaajista koki kysynnän väisäksi. Rekrytointivaikeuksista kärsi lähes yhtä moni eli 17 prosenttia.

Julkistaloudessa käänne parempaan, työllisyys vahvistuu hitaasti

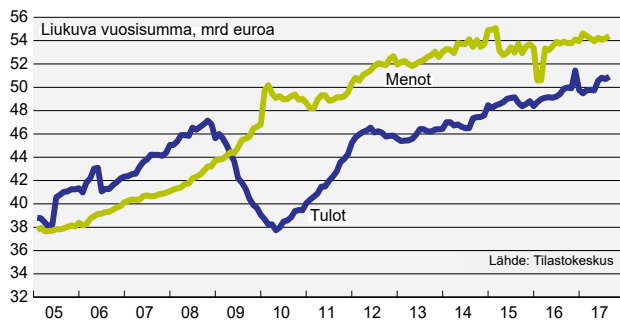
Velkasuhde laskussa

Julkisen talouden tasapaino on alkanut parantua hallituksen päättämien sopeutustoimien ja talouskasvun nopeutumisen ansiosta. Erityisen myönteistä on, että julkistalouden velkasuhde (velka/bkt) on kääntynyt laskuun jo vuonna 2016.

Kuluvan vuoden tammi-elokuussa valtion tuloalijäämä pieni viime vuoden noin 0,9 mrd eurosta alle 0,2 mrd euroon. Valtion verotulot olivat 4 prosentin vuosikasvussa. Samalla valtion menot kasvoivat vain prosentin. Myös kuntien rahoitusasema koheni alkuvuonna tuntuvasti.

Ennustelaitosten viimeisimmät arviot kuluvan vuoden julkisen talouden alijäämästä ovat noin 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ensi vuonna alijäämän ennustetaan alentuvan runsaaseen prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Valtiontalouden vaje pienentymässä

Kotitalouksilta 4,5 prosenttia lisää verotuloja

Yllättävää viimeaikojen kehityksessä on se, että julkistalouden tasapaino paranee, samalla kun kansantalouden kokonaisverorasitus pienentyy. Talouden kasvaessa entistä alemmat verokannat vahvistavat tehokkaasti julkista taloutta. ETLA:n mukaan kansantalouden veroaste putoaa vuodesta 2016-2019 noin 2 prosenttiyksikköä.

Esimerkiksi kotitalouksilta kerätyt verot kasvoivat tammi-heinäkuussa 4,5 prosenttia. Myös yhteisöverot kasvoivat rajusti, tosin verohallinto tilitti poikkeuksellisen suuren noin 0,7 mrd euron suuruisen veroerän, jonka pysyvyydestä ei ole takeita.

Julkistalouden kannalta entistä matalampi työttömyys ja erityisesti yksityisen sektorin korkeampi työllisyys ovat ratkaisuvia. Työttömän työllistyessä työttömyys- ja sosiaaliturvamenot alentuvat ja ansiotuloista perittävät verotulot puolestaan kasvavat.

Työttömyys laskee valitettava hitaasti

Työllisyystilanteen hidaskoheneminen jatkui vuoden 2017 alkupuoliskolla, ja työpaikkoja syntyi 0,7 prosenttia vuodentakaista enemmän. Loppuvuoden työllisyyssnäkökulma on lupaava, sillä kokonaistuotannon kasvun kiihtyminen lisää työllisyyttä viipeellä.

Noususuhdanteille tyypilliseen tapaan työvoiman ulkopuolella olevien aktiivinen työnhaku lisääntyy, mikä hidastaa työttömyyden laskua. Työttömien uudet aktiivitoimet ovat osaltaan vaikuttaneet samansuuntaisesti.

Tutkimuslaitokset ennustavat (*) työttömyysasteen pysyttelevän tänä vuonna noin 8½ prosentissa tänä vuonna ja laskevan ensi vuonna noin 8 prosenttiin.

Uudistukset tehtävä, vaikka talous kasvaa

Suomen talouden pitkään odotettu nousu on alkanut. Asiasta ei pidä kuitenkaan liikaa riemastua, sillä kansantalouden tuotanto saavuttaa vuoden 2008 huipputason vasta ensi vuonna. Väkilukuun suhteutettuna tämä tapahtuu ehkä muutaman vuoden päästä.

Kasvun ennakoitaan jatkuvan lähivuosina, mutta ennusteet ovat valitettavan epävarmoja. Myös elinkeinoelämän suhdanneindikaattorit lupaavat hyvää, mutta kyselyt peilaavat vain lähikuukausia.

Ensi vuoteen mennään siis sumussa, mutta kotitalouksien ja yritysten kulutus- ja investointihalukkuuteen voidaan vaikuttaa uudistuksilla, joilla talous saadaan kestäväälle pohjalle. Siksi rakenneuudistusten toteuttaminen on kaikkien toimijoiden etu.

Työvoiman saatavuusongelmien kannalta kannustinloukkujen pienentäminen on ensiarvoisen tärkeää. Eniten loukkuja voitaisiin purkaa loiventamalla verotuksen progressiota ja vähentämällä asumistuen työtuloja leikkaavaa vaikutusta. Perhevapaajärjestelmää on uudistettava naisten työllisyysasteen nostamiseksi.

Kestävyyssvajeen kannalta on tärkeää, että sote-uudistuksen avulla saavutetaan ensi vuosikymmenellä 3 mrd:n euron säästöt. Muuten julkistalouden velka alkaa kasvaa hallitsemattomasti tai veroja on rajusti kiristettävä.

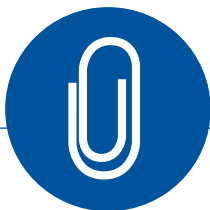
(*) Ennustevertailu katsauksen lopussa

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 420 20 • www.ek.fi

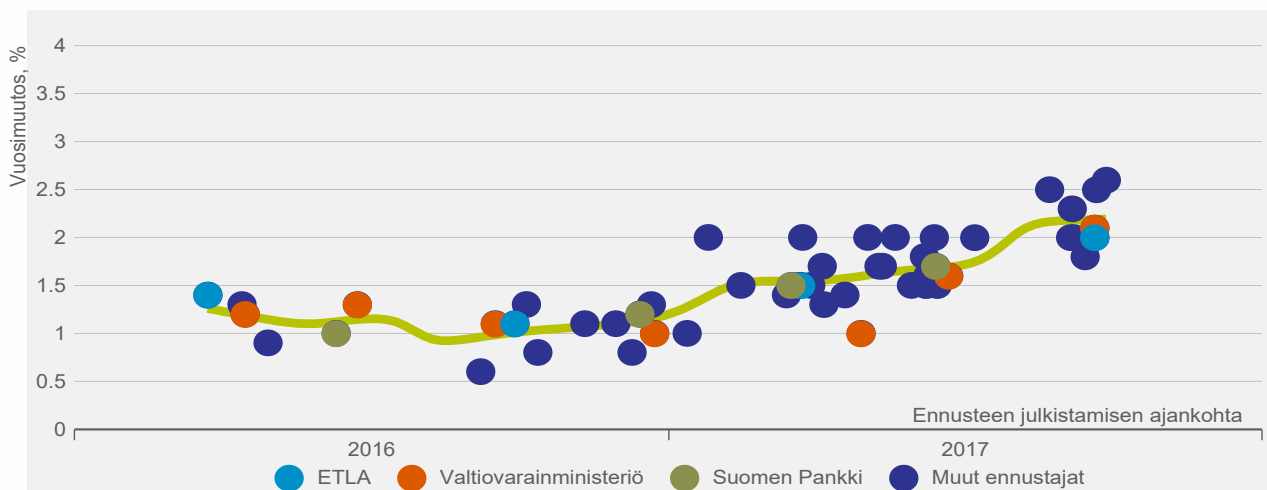
Lisätietoja

Ekonomisti Simo Pinomaa
Puh 040 7154230 • etunimi.sukunimi@ek.fi
@Pinomsi

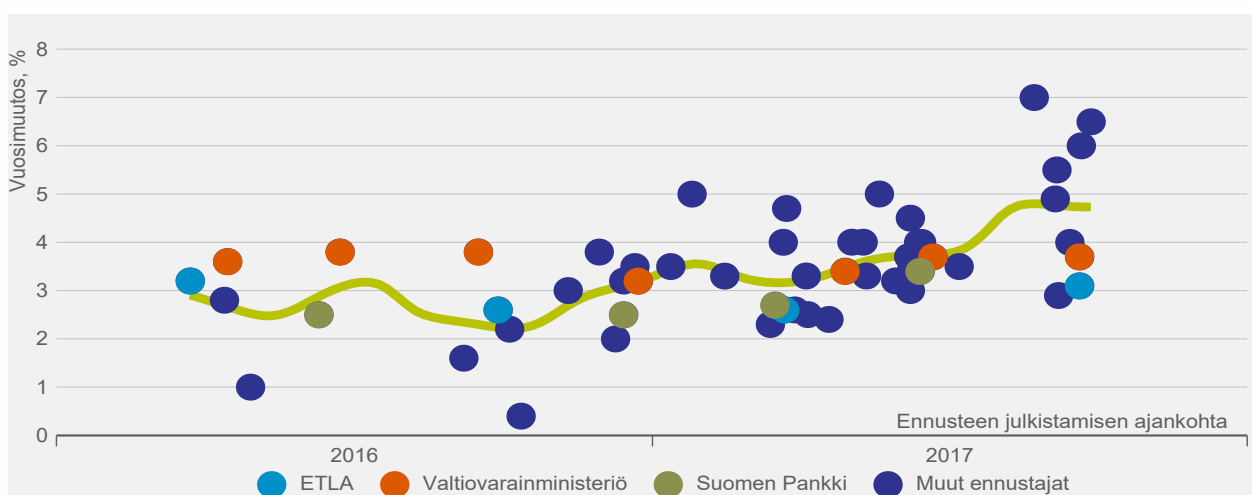

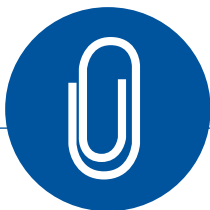
Liite: Bruttokansantuote-ennusteiden tarkentuminen

Vuoden 2018 bkt-ennusteet

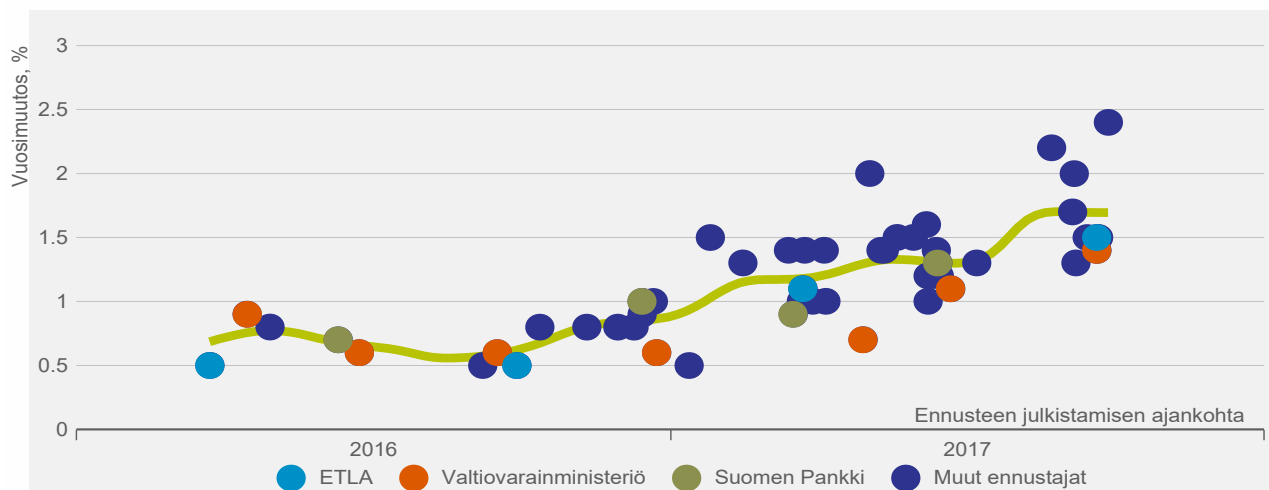

Vuoden 2018 vientiennusteet

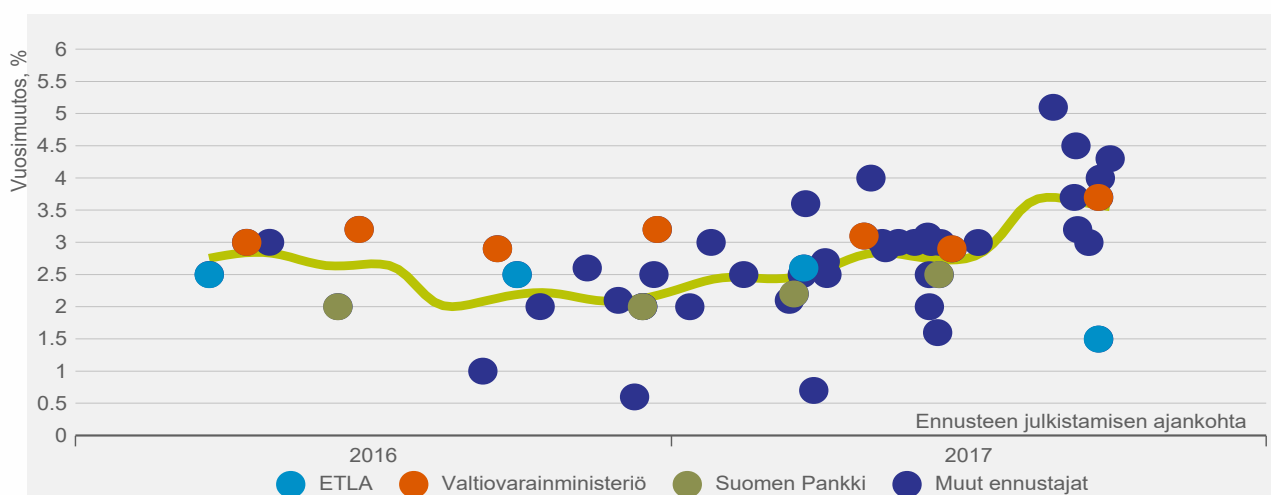

Vuoden 2018 yksityisen kulutuksen ennusteet

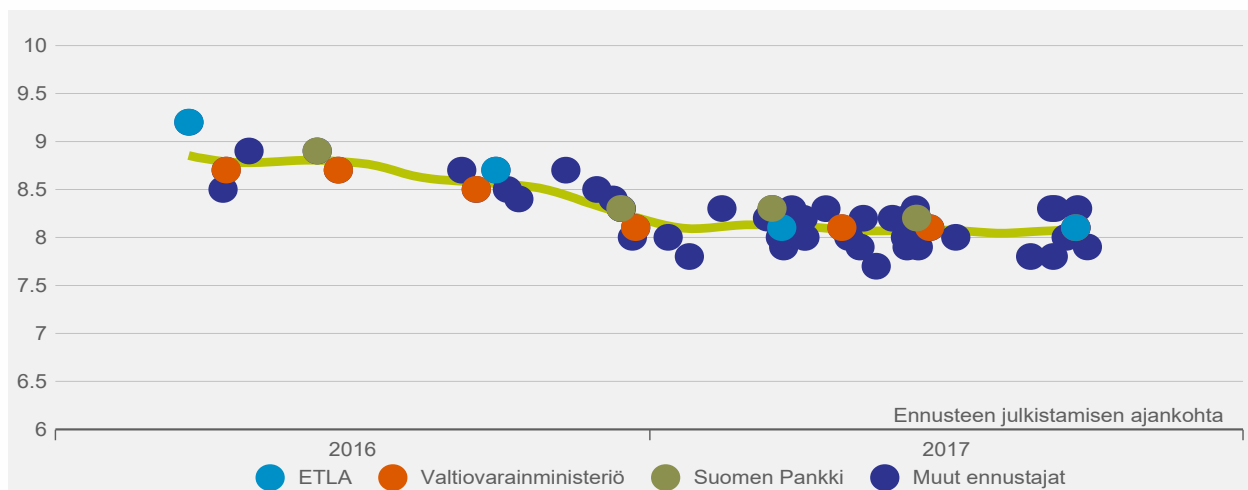

Vuoden 2018 investointiennusteet

Vuoden 2018 työttömyysaste-ennusteet

Vuoden 2018 inflaatioennusteet

